

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 682/2018-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. decembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Tomkom, Floriánova 2, Prešov, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5 S 27/2016 z 18. apríla 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. mája 2018 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej aj „sťažovateľ“ alebo „žalobca“), ktorou sa, vychádzajúc z petitu sťažnosti, domáha

zrušenia uznesenia Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 S 27/2016 z 18. apríla 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Napriek tomu, že sťažovateľ sa v petite sťažnosti výslovne nedomáha vyslovenia porušenia konkrétneho práva, z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým uznesením krajského súdu.

2.1 V konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 5 S 27/2016 sa sťažovateľ ako žalobca domáhal toho, aby krajský súd uložil obci [REDAKOVANÉ] (ako žalovanej) povinnosť doručiť mu ako opomenutému účastníkovi stavebné povolenie č. 194/2012 zo 16. júla 2013 v súlade s § 179 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny súdny poriadok“).

2.2 Uznesením č. k. 5 S 27/2016-40 z 15. novembra 2017, ktoré nadobudlo právoplatnosť 27. novembra 2017, krajský súd konanie zastavil a žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania.

2.3 Uznesením č. k. 5 S 27/2016-43 z 26. februára 2018 krajský súd rozhodol o náhrade trov konania v súlade s postupom podľa § 175 ods. 2 Správneho súdneho poriadku tak, že žalovaná nie je povinná nahradiť trovy konania žalobcovi. Svoje rozhodnutie krajský súd odôvodnil tým, že právny zástupca žalobcu si neuplatnil v podanej žalobe nárok na náhradu trov konania, a to ani dodatočne. V súlade so zásadou, že súd nerozhoduje *ultra petitem* strany, krajský súd žalobcovi nepriznal náhradu trov konania.

3.1 Proti uzneseniu č. k. 5 S 27/2016-43 z 26. februára 2018 podal sťažovateľ v zákonnej lehote sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosť sťažovateľa ako žalobcu zamietol a zároveň rozhodol, že účastníkom náhradu trov konania o sťažnosti nepriznáva.

3.2 Krajský súd svoje rozhodnutie v zásade odôvodnil takto:

„7. Správny súd v súvislosti s námietkou žalobcu poukazuje na to, že nie je možné stotožňovať uplatnenie si nároku na náhradu trov konania a vyčíslenie trov, keďže ide o dva odlišné pojmy/inštitúty. Zákon, či už Správny súdny poriadok, alebo Civilný sporový

poriadok neustanovujú povinnosť účastníka konania resp. jeho právneho zástupcu vyčísliť trovy konania a je povinnosťou súdu priznať trovy konania v sume v zmysle príslušnej vyhlášky č. 655/2004 Z.z., ako vyplývajú zo súdneho spisu. Tento postup je ale nepochybne podmienený tým, že si účastník trovy konania, teda nárok na ne, uplatní. Medzi zásady sporového konania patrí, že súd je viazaný žalobným návrhom (zásada ne ultra petitem), t.j. súd nemôže ísť nad návrh žalobcu a môže rozhodnúť len v rozsahu uplatňovaného nároku.

8. Ak žalobca odkazuje na § 175 ods. 1 S.s.p., podľa ktorého o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu správny súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, správny súd zdôrazňuje, že toto ustanovenie rieši otázku priznania nároku, na ktorý má spravidla právo účastník, ktorý bol v konaní úspešný. O tomto nároku sa rozhoduje aj bez návrhu, t.j. každé rozhodnutie súdu vo veci samej musí obsahovať výrok o trovách konania. Priznanie nároku na náhradu trov konania však neznamená automaticky, že účastníkovi bude následným uznesením priznaná aj konkrétna suma v situácii, kedy si ten trovy konania neuplatnil, t.j. trovy konania od súdu nežiadal (obdobná situácia napr. nastane aj v situácii, kedy účastníkovi, ktorému bol priznaný nárok na náhradu trov konania z dôvodu úspechu v konaní, v konečnom dôsledku nie je uznesením o výške náhrady trov konania priznaná žiadna náhrada z dôvodu, že mu v konaní žiadne preukázateľné trovy nevznikli).

9. V tejto veci tak žalobcovi, ktorý bol v konaní úspešný, teda principiálne by mal nárok na náhradu trov konania, nebola priznaná náhrada trov konania, keďže ten si trovy konania neuplatnil v podanej žalobe, ani v priebehu konania, do právoplatného skončenia veci. Súd preto nemohol rozhodnúť inak, t.j. nemohol rozhodnúť nad návrh žalobcu a priznať žalobcovi niečo, čo ten nežiadal. Uplatnenie si nároku na súde je tak podmienkou, bez ktorej nie je možné účastníkovi konania priznať konkrétnu sumu ako náhradu trov konania.“

4. Sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

„Napadnuté rozhodnutie je nesprávne. Zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva povinnosť si uplatňovať trovy konania, a teda pri rešpektovaní ústavnej zásady zakotvenej v čl. 2 ods.3 Ústavy SR, nemožno strane konania ukladať mimo rámec zákona povinnosť vyčísl'ovať trovy konania a nieto za ich nevyčísl'enie sankcionovať ich nepriznaním. Keďže v danej veci nebolo potrebné vyčísl'ovať trovy konania nad rámec zákonom stanovenej

sadzby, ani som nepožadoval náhradu cestovných a iných nákladov, ktoré by som mal preukázať, tak nebol dôvod, v zmysle zásady, súd pozná právo, aby mi súd nepriznal trovy v zmysle Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, č. 655/2004 Z.z. Z uvedeného je zrejmé, že Krajský súd v Prešove nesprávnym procesným postupom mi znemožnil ako strane konania, aby som uskutočnil svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pričom pod spravodlivým procesom je potrebné chápať aj priznanie trov konania účastníkovi, ktorý mal úspech v konaní.“

5. Porušenie označených práv sťažovateľ v podanej sťažnosti odôvodňuje tým, že *„napadnutým rozhodnutím krajského súdu bolo neprípustne zasiahnuté do základných práv sťažovateľa chránených ústavným poriadkom, konkrétne do práva na spravodlivý proces a súdnu ochranu, a to nesprávnou aplikáciou noriem procesného práva. Pochybenie malo spočívať v tom, že sťažovateľ právom podal správnu žalobu o ktorej Krajský súd v Prešove aj rozhodol Uznesením z 8.júna 2017, následne súd sťažovateľovi priznal trovy konania. Avšak nesprávnym aplikovaním právnej normy súd porušil práva sťažovateľa tým, že mu nepriznal náhradu trov konania. Čo ma za následok porušenia ústavného práva na spravodlivý proces.“*

6. S odkazom na prezentovanú argumentáciu sťažovateľ ústavnému súdu navrhuje *„zrušiť Uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 5S/27/2016 z 18.apríla 2018, priznať trovy právneho zastúpenia vo výške 325,42€, za dva úkony právnej služby, prevzatie a podanie na ústavný súd, á 153,50€ plus 2x režijný paušál á 9,21€.“*

II.

7. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

9. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). Text uvedený mimo petitu pokladá za súčasť odôvodnenia sťažnosti, ktorý nemôže doplniť petit (I. ÚS 316/09, I. ÚS 98/2011, II. ÚS 103/08, II. ÚS 154/09, III. ÚS 235/05, IV. ÚS 174/2011, IV. ÚS 481/2011), môže však v určitých prípadoch slúžiť ako interpretačná pomôcka na zistenie obsahu inak úplného petitu, ktorý nejednoznačným slovným vyjadrením pripúšťa viac významov.

11. Z petitu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa podanou sťažnosťou výslovne domáha len zrušenia napadnutého uznesenia krajského súdu a priznania nároku na náhradu trov konania pred ústavným súdom, avšak bez toho, aby sa zároveň domáhal aj vyslovenia porušenia ním označených práv (bod 1 odôvodnenia), a to napriek tomu, že v konaní je zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom.

12. Sťažovateľ v texte svojej sťažnosti síce poukazuje na porušenie ním označených práv (bod 1 odôvodnenia) uznesením krajského súdu a postupom krajského súdu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, keďže sa ale v petite sťažnosti výslovne domáha len zrušenia napadnutého uznesenia krajského súdu a priznania nároku na náhradu trov konania, ústavný súd posúdil obsah sťažnosti v časti poukazujúcej na porušenie konkrétnych práv sťažovateľa napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, len ako podporný argument sťažovateľa tvoriaci súčasť odôvodnenia jeho sťažnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

15. Ak ide o sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (ako to je i v prípade sťažovateľa), musí obsahovať jednak všeobecné náležitosti uvedené v § 20 zákona o ústavnom súde, ako aj osobitné náležitosti uvedené predovšetkým v § 50 zákona o ústavnom súde v spojení s požiadavkami na návrh na rozhodnutie (petit) vyplývajúcimi z § 56 zákona o ústavnom súde.

16. S poukazom na uvedené ústavný súd konštatuje, že je oprávnený zrušiť napadnuté rozhodnutie len na základe toho, že v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda boli predmetným rozhodnutím porušené. Keďže sťažovateľ v petite sťažnosti neformuloval požiadavku vysloviť porušenie svojich práv označených v odôvodnení sťažnosti, ním formulovaný petit je nedostatočný a nevykonateľný (napr. III. ÚS 31/2010).

17. V súvislosti s uvedeným nedostatkom (bod 11 a 16 odôvodnenia) ústavný súd pripomína, že tento nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, pričom z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010).

18. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom. Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

19. Pretože predmetná sťažnosť v predloženej podobe neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje ústava a zákon o ústavnom súde, a síce dostatočný a vykonateľný petit, ústavný súd aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľa jeho sťažnosť odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

20. Nad rámec ústavný súd považuje za vhodné poukázať aj na skutočnosť, že sťažovateľ sa uchádzal o ústavnú ochranu svojich práv sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v právnej veci, ktorej predmetom je suma 153,68 €. Z tohto hľadiska ide nepochybne o právnu vec, ktorú možno označiť aj ako bagatel'nú. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na § 422 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku, z ktorého vyplýva neprípustnosť dovolania, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada (obdobné ustanovenie obsahoval aj Občiansky súdny poriadok v prvej vete § 238 ods. 5, podľa ktorej dovolanie nie je prípustné ani vo veciach, v ktorých bolo napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy). Za okolností, keď Civilný sporový poriadok (obdobne ako predtým Občiansky súdny poriadok) vylučuje u bagatel'ných vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi, je proti logike pripustiť, aby porovnateľná vec bola predmetom ústavného prieskumu. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takýchto veciach prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré by mohli mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv (m. m. IV. ÚS 358/08, IV. ÚS 94/2014, III. ÚS 529/2014, II. ÚS 468/2015, II. ÚS 357/2015), resp. v prípadoch, ak pôjde o takú intenzitu zásahu, ktorá kolide s podstatou a zmyslom základných práv a slobôd (pozri nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1996/13, bod 27). Uvedené skutočnosti by preto umožňovali ústavnému súdu odmietnuť sťažnosť sťažovateľa bez jej ďalšieho vecného prieskumu aj ako zjavne neopodstatnenú.

21. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd už nezaoberal ďalšími návrhmi formulovanými sťažovateľom v petite sťažnosti (návrh na priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2018